

Železná opona 1948-1989

Vývoj ostrahy státních hranic v daném období

Za počátek studené války a budování Železné opony mezi státy východního a západního bloku bývá považován projev Winstona Churchilla, který přednesl 5. března 1946 na univerzitě ve Fultonu v USA. Poukázal v něm na to, že J. V. Stalin neumožňuje ve státech, které připadly po 2. světové válce do sféry vlivu Sovětského svazu, demokratický vývoj a proměňuje je v základnu proti Západu. „Napříč kontinentem se od Štětína na Baltu po Terst na Jadranu spustila železná opona.“ Trvalo více než čtyřicet let, než v závěru roku 1989 postupně tato opona padla.

Technické muzeum v Brně v roce třicátého výročí od pádu železné opony připravilo výstavu s názvem **Železná opona 1948-1989. Slavnostní otevření se uskuteční v pondělí 11. listopadu a je určeno veřejnosti.** Jeho vyvrcholením bude **v 17.00 a v 18.00 videomapping k tomuto výročí. Od 18.15 do 20.30 pak bude nová výstava zpřístupněna zájemcům s volným vstupem.** Mimo jiné je připravena i přehlídka dobové vojenské techniky ze sbírek TMB. Program tzv. Dobového odpoledne je přiložen k této tiskové zprávě.

„Připravili jsme výstavu mapující železnou oponu od jejího vzniku po její pád,“ říká garant výstavy Roman Řezníček (obor militária TMB). „Rozšířili jsme ji o období po roce 1945, které výrazně přispělo k utváření ochrany státních hranic u nás. Presentujeme ostrahu státní hranice z vojenského hlediska, ukazujeme vývoj jednotek určených k ostraze hranice a speciálně vytvořeného vojenského útvaru Pohraniční stráž.“

Výstava je instalována ve dvou výstavních prostorách – každý je věnovaný speciálnímu tématu, společně vytváří jeden celek. První téma se věnuje ženijně technickému zařízení, které Pohraniční stráž pomáhalo k úspěšnému zadržení osob pokoušejících se o jejich překonání. Zde jsou dominantními exponáty repliky rotní signální stěny U-80 vyhotovené podle Jednotného typového profilu signální stěny (doplněk předpisu OSH-VI-2-sign) a třístěnný drátěný zátaras EZOH (elektrické zařízení ochrany hranic) a další technické prostředky používané na hranicích.

Druhé téma se věnuje samotné historii železné opony, Pohraniční stráž a exilu. Výstava v této části připomíná historii ostrahy hranic na pozadí událostí, jež byly pro vznik železné opony a její fungování podstatné (vybrané zákony, nařízení), dále významné události související s ostrahou hranic a politickou situací v Evropě a ve světě. Tato část chronologicky zachycuje dobu od roku 1945 do roku 2007. Nevynechává ani rakouský pohled na železnou oponu a představuje způsob ostrahy a služby rakouských bezpečnostních složek. Zahrnuje také situaci československých občanů po útěku do Rakouska.

Nedílnou součástí výstavy jsou i osudy jednotlivců. Ukázka: „*Rozsudek. JMÉNEM REPUBLIKY! Obvodní soud pro Prahu I rozhodl v neveřejném zasedání dne 11. prosince 1968 po projednání v trestní věci proti obviněnému Arnoštu Lustigovi takto právem: Obviněný Arnošt Lustig, t. č. v zahraničí, je vinný, že se nevrátil ze svého legálního pobytu v zahraničí zpět do republiky. Tím spáchal trestný čin nedovoleného opuštění republiky podle § 109 tr. z. a odsuzuje se podle téhož paragrafu na tři roky odnětí svobody nepodmíněně. Zároveň se u obviněného vyslovuje podle § 51 a 52 tr. z. propadnutí majetku.*“

Výstavu doplňují programy, které interaktivní formou přiblíží tuto část naší historie mladým návštěvníkům. Jedná se o program přímo ve výstavě pro děti a rodiče, který si mohou během prohlídky sami projít. Dále jsou to programy pro organizované školní prohlídky, a to pro školní skupiny základních a středních škol.

Výstava Železná opona 1948-1989 poskytuje základní orientaci v historii železné opony a to všem zájemcům bez ohledu na hloubku jejich znalostí. Je součástí projektu Technického muzea v Brně a Městského muzea Horn (Rakousko) s názvem Pád železné opony.

Výstupem jsou dvě samostatné výstavy. V Hornu byla výstava zahájena 17. května 2019. V Brně bude slavnostně otevřena v pondělí 11. listopadu 2019. Společným výstupem pak je odborný katalog k danému tématu.

Akce Technického muzea v Brně, doprovázející třicáté výročí pádu železné opony v roce 2019:

13. duben 2019 – Život za železnou oponou, Areál československého opevnění v Šatově (památka TMB). V blízkosti pohraničního pásma den určený všem věkovým kategoriím, ukázky ochrany státních hranic a zadržení při jejich překročení.

Září – vydání odborného katalogu Železná opona 1948-1989.

20.– 21. listopad 2019 – Ochrana státní hranice - odborná vědecká mezinárodní konference.

Výstava: Železná opona 1948-1989

Místo: Technické muzeum v Brně

Doba trvání: od 11. 11. 2019 do 3. 5. 2020

Kontakty pro novináře:

Roman Řezníček – garant výstavy

reznicek@tmbрно.cz +420 778 522 511

Radek Slabotínský – kurátor výstavy

slabotinsky@tmbрно.cz +420 6037690118

Pavel Holman – kurátor výstavy

holman@tmbрно.cz +420778 880 062

Edukační programy:

Alena Najbertová – pro děti a rodiče

najbertova@tmbрно.cz +420 778 466 978

Zbyněk Rederer – pro školní skupiny

rederer@tmbрно.cz +420 721 889 407

